संस्कृत

क्र. ११८

386A

५.५८

१ सिंहासनद्वात्रिंशत्कथा:

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

४१०| पृ. ११५

(1)

॥ श्री ॥ ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभैरवाय नमः ॥ श्रीकीर्तिसागुरगणिच
रेंद्रचरणेंदीववेरोनमस्कृत्य ॥ श्रीआनंदभैरवाय नमः ॥ श्रीगुर्जरमं
डलेसाभ्रवतीनदिनद्यास्तटे स्थलवनं विद्यते ॥ तत्र नामलिप्तर्षिस्तस्य
पुत्री यशोमती ॥ तस्या भर्त्ता तत्र सेन नाम राजा ॥ तयोसी सारिक्कसुष
सुपभुज्यमानयोः षट्पुत्राः सैव पुत्री मदनरेषा समुत्पन्ना ॥ दि
नेदिने वर्द्धमाना अस्ति चंद्रकालेव ॥ तस्य तस्य द्वौ वटुकौ स्तः ॥ तयो १॥
र्मध्ये एको देवशर्म्मा द्वितीयो हरिशर्म्मा नामा ॥ देवशर्म्मा प्रत्यहं

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(1A)

नरेंद्रस्य धौतीं क्षालयितुं नद्यां प्रयाति॥ तत्र मनुष्यभाषया कोप्यदृश्यरू
पो देवशर्म्माणं प्रतिश्रुतवान्यामिनितंयोसौनाग्रसेनो राजा स्वां कन्यां
मम विवाहयतु नो चेन्नगरस्य [illegible] श्रेयो न भविष्यति॥ इति प्रहत
वाक्येन वनितातेन विचिंतितं [illegible] प्रहापस्य रूः कोपि न दृश्यते॥ किं
कारणमिति विस्मयमानः॥ स [illegible] स्यापि वाक्यमिवकृष्यत॥ नरेंद्र उक्त
वा॥ त्वमस्य संवदसि॥ तेनोक्तं देव नाहं यामि तत्र॥ कश्चिदन्य धौतीं प्र
क्षालयति॥ तथापि तस्य पुरस्ताद्वचनं न्याषेन हरिशर्म्मा विस्मय

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(२)

चेता अच्छत्वाते नाथागत्वा तद्वचनं नरेंद्र प्रस्तुतं ॥ राज्ञा तच्छुत्वा आश्चर्य
परान्नत्वा ॥ ताभ्यामुक्तं तत्रानाहितं राष्ट्रे न वर्तिता ॥ पुनर्धर्मात्मा प्रक्षालनाय
बहुकं आगतं ॥ राज्ञा प्रष्टं तस्य खट्वांगतं दृष्टान्ते तेन रितेन राज्ञा तथै
व तद्वचनं श्रुतं ॥ राज्ञो मनसि संदेहो जातः ॥ किमेतदिति कोपि देवो
वा नरो वा ॥ ततस्याग्रे समागत्य उपाहित प्रमुख लोकानां कार्यप
प्रष्टो नो किं कर्म्मभिः न्यायामी दृष्टाः राष्ट्रं समुत्पद्यते ॥ कोपि कथयति ॥ २॥
ताम्रसेनो राज्ञा स्वां पुत्रीं मह्यं ददातु ॥ विवाहं करोतु ॥ यथा तन्वंस्न

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2A)

वति॥ नोचेद्विरूपंनविष्यति॥ कुःसतत्रज्ञाय्यते॥ तदनुमंत्रीपुरो
हितैरुक्तं॥ नोराजन्नात्रज्ञातस्यवस्तुपंदीयतेसम्यक्परिसाष्टच्छ्यतेता
राज्ञापुनर्नद्यांगतः॥ तथैवात्मनःतापः॥ पुनःस्नानोक्तं॥ राज्ञादृष्टः॥ कु
त्वंकोदेवोगंधर्वःकिंनरोवा॥ मनुष्यानेनवति॥ ततःसप्रकटोबभूवा
नोनरेंद्रपूर्वमहमिंद्रस्यप्रतिहारोगंधर्वसेनोनामऽभूवं॥ पर
स्त्रीलंपट्यपरः॥ परस्त्रीविनास्थातुंनशक्नोमि॥ इंद्रेणानेकवारं
निषिद्धोहं॥ तथापिनस्थितः॥ पश्चादिंद्रेणशप्तः॥ रेत्वंदिवारास

णेन वा रात्रौ मनुष्याः। मयोक्तं स्वामिन्॥ मम त्राप्यां ततः कदासि। अत्रा
(3) द्यायदि तव रात्रान्न देहं न स्मसात्करिष्यति॥ कुश्पत तदा त्राप्यां ततः॥
अत्र भवन गरे कुंभकारस्य गृहे [illegible] नेन वौं न द्यान्परिसरे स्वरं न
स्मि। अत्रैता हं यात वकं न्यां दद [illegible] तवत्रयो न्नाविन्वेत्तनगर
लोकस्यत व विरूप्यं स्यात [illegible] स्वैस्यं देवो न वसित दा तुभ्यं
कन्यां ददामि॥ नो चेत्र्यासान्नरूप [illegible] यकूष्यं ददामि॥ तेनोक्तं॥ देहि ३॥
पुनस्तदुपरोधेन तस्मै कन्यां दत्ता॥ विष्टपाधिपेन। पुनराज्ञा

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(3A)

चा॥ नो देवतव चैदेक्षात्किरण्मित्तदानगरपार्श्वे ताम्रमयं प्राकारं कुरु
ष्व॥ निवासार्थं द्वात्रिंशत्कलिकं सौधं रात्रिचतुःप्रहरमध्ये देवेन तदे
व सर्वं चक्रे॥ प्रातः सर्वा पिल[illegible]गरा ताम्रमयं प्राकारं दृष्ट्वाऽश्च
र्यपरा बभूवा प्रतोस्मादेगुर[illegible]पिठद्घाटितुं न शक्यते॥ सर्वे
कोपाकुलो जाताः। द्वनम्पदा[illegible]ड्जीता राजापि प्रतोद्मास समाग
तः। ततो नृपतिविस्मयपरस्तद्देवसस्मरात्तदा प्रकटीभूय नृपस्तत्कथ
यति तेनोराजन्नस्य स्पर्शं न कारस्पर्श हसास्मितमाक्कार्यायदथोद्द्या

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

टयति॥ हस्तस्य चर्मोत्रेण॥ तदा राज्ञापि सर्वे कुंभकारा आकारिताः॥ प
(5) लाइनादिश्यो दिक्षा॥ कुंभकारैश्चिंतितं॥ ततः प्रेतो यो राजा स्मान्
हनिष्यति॥ ततो राज्ञाय स्पष्ट[illegible]ाः कृति॥ स एवाकारितः॥ सोपि
गृहे गच्छन्नीमूपस्थितः॥ रंडं[illegible]नि कासितः॥ आनितश्चन
रेद्रवाक्येनातनप्रतोलीसमुद[illegible]ता॥ नगरलोकस्य भूपतिर्डह
र्षः॥ अस्मिन्नवसरे मदनरेखया कन्याप्याकृता॥ यत्नो राज्ञ्या रास ६॥
ना पत्नी तेन दत्ता॥ लोकैनगरस्वपरिवारस्नात्वाय॥ तदा तपार्श्वं चेति॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5A)

अहोयदिसर्वैःएकपाछुटति॥तर्हिनिर्व्यंजातं॥मदीयमिंदुकुमारा
ह्रासकंन्यारासमायरूपायतस्मैपरिणाय्यायमहत्नामहोत्सवैनमद
नरेषादेवकारितेसौधेसम [illegible] तिष्ठति॥रात्रौसदेहोरासन्नामदे
हंद्वारिमुक्त्कादिव्यरूपंकृत्वा [illegible] खांपरिज्ञातमंदारपुष्पैःसुरभि
परिमलसहितैर्विषयरसं [illegible] आप्नुत्यहं॥कदाचिन्मेरुगिरौकदा
चिन्मानससरोवरे॥कदाचित्[illegible]यन्दीकिंनरगंधर्वनाद्यरसगीतगा
नतयासहोउपत्तुड्मानास्तिष्ठति॥सापप्यात्निवसौष्यपराजाता॥

A joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5)

सखिजउवनः॥ तस्याःपार्श्वेतिष्ठति॥ केनापिसहनक्रुतेक्रियंत्पिव

र्षान्पतितानि॥ तन्मात्राचिंतितं[illegible]दीयाउत्रीकथंवर्त्तते॥ रासन्नेन

सह॥ तदासमाप्यात्॥ समा[illegible]सोपि तत्रदेवी॥ श्वरीत्या॥ रासन्न

देहंसुतत्का॥ देदीप्यमानं[illegible]याम[illegible]गतं॥ ततोराज्ञ्यातद्रुपं

दृष्ट्वा॥ मनसिचिंतितंमम[illegible]एषन्पवतिच्चागपवतिपयाईद

शोवरोलब्धः॥ धन्याहंयस्याकुक्षौएषाकन्यासमुत्पन्ना॥ अनया ५॥

उत्पारुज्ञाता॥ तदनंतरंतयाउनर्धिमरूपा॥ अनूपा॥ रासन्नदेहं॥ अ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5A)
(5A)

म्निखावटिमं अच्छपामि तदाईद्दकुरूपं तिष्ठति॥ इति संचिंत्य तत्र
मेऽश्रमिमध्ये रहं स्नाय दाग स्पर्गं थद्वे [illegible] पतितं सरीरं नास्ति॥ तदा मे
यो ऽग्निवेदि नं नष्टे स्वर्गीपासाम [illegible] पोतो न कृत॥ अवधि संपूर्णा
जातः॥ तस्य च उचेतन॥ अहं कथं न [illegible] ॥ चेन्मम मऊ होतवगान्ते रू
पारूढा पति॥ कान्यस्या तदाहं [illegible] आमि॥ किं कूरो देवनो [illegible] व॥
समाधिना तिष्ठा॥ गर्भोयं पास्यः॥ जाते सांति॥ विक्रमादित्य इति ना
मधेयं देयं॥ तव दासी उदरे मम गर्भोस्ति॥ तस्यापि जर्ह हरं नामधे

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6)

(6) यं॥ इति मुक्त्वा॥ लाप्यगतो देवः स्वर्गे॥ राज्ञा राज्ञो निवेदितं॥ इतश्च

कश्चिन्निमित्तज्ञो निपृष्टः॥ पुत्रः किं भविष्यति पुत्रः पुत्री वा॥ तदा

तेनोक्तं॥ देवपुत्रनाट्टकवि भविष्यति मम राज्याधिराज्ञा॥ इति श्रुत्वा राज्ञ

चिंतसिचिंतितं॥ अस्तापुत्री पुत्र...राज्ञा न भविष्यति॥ तदा राज्ञा पुत्री

गर्भस्थानाय पुरुषाः प्रेरिता॥ ...मदनरेखया चिंतितं॥ त्रिमर्थ

मेतेममगर्भस्थानायपुरुषाः प्रेरिता॥ तदा पुत्रप्रसवकाविनी॥ समायाता ६॥

तस्यार्थे कथितं॥ तथा कृत्वा॥ यथा मम गर्भस्थीयः॥ प्रतिपालस्थ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6A)

तयाऽंगीकृतं॥ प्रजाते द्वितीयदीने छुरिकासमानी पिता॥ तयाच्छु
रिकया उदरं विदार्य गर्भो दत्तस्तस्य सापि मृता॥ ततस्तया रुदनमध्ये
गर्भे धृष्टस्त्वा॥ तेन नद्यामारब्धे ग्रणयुक्ता॥ सा परला पिता॥ उज्जयिनीनग
रीपार्श्वेग्रामे गता॥ तत्र सम्प कृप्राप्ति परलयाति दिने दिने न्यद्दामात्रेण
स वर्धते॥ सतश्श्वराद्रः सुद्धि ज्ञाता॥ पुत्री गर्भे मालिनीगृहीत्वा राज्ञा
उज्जयिष्टे ज्ञाताः न पुत्रो न पुत्रीति तेना राज्ञा नगर्यां स्तंबावति नाम कृतं॥
॥॥ इति श्री विक्रमादित्यो सप्तिः॥१॥ श्री अच्युताय नमः॥ अनंतस

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(७)

ध्यार्थगतोपयोगिनः॥ पश्यंति पारं न हि यस्य योगिनः॥३॥ जगत्त्रयात्रोषत =शावृं२
मोनिवाशकं॥ ज्योतिः परं तज्जयति प्रकाशं॥४॥ अनेकवैचित्र्यमयं गतत्र
यं प्रभाति साक्षात्प्रतिबिंबरूपतः॥ यस्यानि संज्ञानमयैकदर्पणे॥ प्रणौ
मितं श्रीभगवंतमादिमं॥५॥ [illegible] याः सुमनः समूहैः स्त्रैसंततमे श्री
गुरवः प्रसंन्नाः सदानवाप्यकल्पाति[illegible]कर्षाः॥६॥ अनंतुतं श्रीवृषयः स्ववा
चां॥ श्रीसकलसुरासुरनिकरनाय[illegible]तपापरविंदश्रीसर्वज्ञशासन ७॥
प्रभावकस्य परमगुरुश्रीसिद्धसेनदिवाकरप्रणीतोपदेशापेशलत्त्व

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(7A5)

विवेकस्यकरुणगद्दर्यधैर्यगांभीर्यपरमौदार्यदिगुणालंकृतस्यविक्रमार्क॥
तत्रिविक्रमस्यश्रीविक्रमनरेश्वरस्य [illegible] कृचित्प्रबंधः प्रारभ्यते॥तस्यायं
सर्वेचकविसंप्रदायः॥यतत्म [illegible] विष्टितचंद्रकांतरत्नमयसिंहास
नस्यद्वात्रींशत्कथानाकैः श्री [illegible] विक्रमादित्यस्यगुणोत्कीर्तनंचक्रे॥तत्र
केपिडिस्रासवःकथयंति॥ [illegible] तत्सिंहासनंकेनकस्यार्पितंकथं
नोडेयस्त्रं॥कानितानिकथानकानीति॥तत्सर्वमावेद्यमानंश्रू
यतां॥तथाहि॥कृतत्र्यवतुःपुरुषार्थप्रवेशमालवकदेशा॥अनिति

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(४)

कृता लवनासिध्धराराजनीतिवनिवितानवारिधाराघना॥ अनेककुसु
मस्त्रीरत्नराजश्रीधरानामगुणी॥तस्यां ब्रह्मांडोद्भवप्रद्युम्नयशोराज
हंसानिर्वाणांभोजः श्रीमोजः [illegible] कवीशु वादीशु योगीशु जोगीशु दु
विणदेशु सतामुपकारीशु [illegible] धन्वीशु धर्मजनेशु चाहितितले
शुनेहिमोऽंसमवक्रोतुंगः [illegible] अवंतिप्रमास्तिनिष्कापिया मेधन
धामापानिरामेवकृष्विद्विप्रोवसातिसदा संतधनाऽनप्रविणः परंमसु
रूपणः तेनास्य दारूषकर्मप्रारब्धं॥ तस्यैवकस्मिन्नहदेत्रे संतप्रससा ८॥

A joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(84)

दत्तेनराज्ञःपुत्रस्याभरणानिमेवकंनिजपुत्रकष्ठहस्तेविक्रयणायद्देदेप्रे
षितं॥ तन्नामांकितंदृष्ट्वाराज्ञ[illegible]ःसधृतः॥ तेनोक्तं॥ देवममम्करे
देवदत्तेनदत्तं॥ ततोराज्ञपु[illegible]त्तोराज्ञपार्श्वेनीतः॥ ततोराज्ञा
पृष्टः॥ भोदेवदत्तकिमिदंत्व[illegible]॥ तेनोक्तं॥ देवममतवपुत्रोपरि
स्नेहबुद्धिर्जाता॥ ततःसमर्थ[illegible]दितः॥ त्वंचयज्ञानासितन्मेसं
घतंकुरु॥ ततोराज्ञासन्मुखमवलोकितं॥ तेश्वानेनबुद्धस्यदंडःप्रोक्तः
ततोराज्ञाजगाद॥ भोलोकाह्मस्योपकारस्यनानृणीभवामिति॥ त

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(१)

स्पसत्कारमाकुरोत्॥ तदाविस्मितासमाह॥ दोउरिसेधरउधरा॥ अ
हवादोहंमिधारियाधरणी॥ उवयोरेउसमुमही॥ उवयारेऊनमस्सई॥
शांततस्तेननिऊक्त्रोराऊःसमर्पितं॥ अतोराऊन्नी दृष्टीकृतइताय
दितत्वयिस्यात्तदास्मिन्नृसिंहासने समुपाविश॥ इतिसिंहासन
द्वात्रिंशतकथायांचतुर्थकथा॥४॥ पुनरपरमुहूर्त्तेभोराऊस्त
कलामंत्रिप्रेकसामग्रीकृत्वायावसिंहासनेउपविशतिताव ३३॥
त्पंचमीपुत्रिकावदत॥ राऊन्नस्मिन्नृसिंहासनेउपाविशातिऊ

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(9A)

स्याविक्रमादित्यसदृशामो दार्यं निवेदय॥ श्रीदृष्टांतदौदार्यं॥ इति
राज्ञा दृष्टा पुत्रिका प्राह॥ उक्तं च॥ सा मान्यास्तु मणीसुक्रमिपतिना
कृतासुरलोकेनेमे॥ चक्रमि [illegible] पर्जापतिविमप्रराणीन्यास्तुदृष्टे
याति॥ स्वामिनृसं तिदृष्टो [illegible] विधिनाविष्ट्य स्तपाऽस्मै दत्त॥
निःक्राण प्रहिताजनेनादिव [illegible] र्दसमागम्य तां॥ श॥ इत्याज्ञाप्य सत्रा
व्रजन्नवज्ञवादायतानि कृतांसिं धूत्तारयद्भते दिनार्द्ध विधिना तच्छा
यान्नं पालयन्॥ त्रिषष्टिंक्रमिपतेर्यपाकृतकृपाश्रयं छन्नहोदारस्य

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(10)

त्रा
त्वमपित्वमेवतस्येतारदाह्याममा॥२१॥ अवंतिद्रग्यांश्रीविक्रमनृ
प॥ अन्यदा केनापि वाणिज्यारत्नानि यथाम्लस्यं राज्ञे दत्तानि ततः पु
नस्तेन कुत्र व्यंरत्नमेकं दत्तं॥ सत्कालाधिकारोप्युद्योतोनवति॥ कोटि
मूल्यं गृहीतं॥ ततः पुनः पृष्टं॥ रत्नविक्रयानि रत्नानि तवाऽन्यानि संति
॥ तेनोक्तं॥ दशग्रामस्य गृहे संति॥ ततो राज्ञा मूल्यं कारयित्वा॥ दशकोटि
मूल्यं दत्तं॥ तेन वाणिज्या स्वकीय चतुर्दिनागमनप्रतिज्ञः स्वपुरु
षः प्रेषितः॥ स च वाणिज्या समुद्रागतः॥ दत्तानि रत्नानि॥ तान्य २७॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com